

Sygn. akt II AKa 134/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Witold Kuczorski

Sędziowie: SSA Grażyna Świdorska-Wandor

SSA Dorota Wróblewska (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Pankowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku Marii Baran

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2015 r.

sprawy

M. P.

oskarżonej z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 23 grudnia 2014 r., sygn. akt **XIV K 132/14**

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. Z. – Kancelaria Adwokacka w G. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem 00/100) złotych brutto za obronę z urzędu oskarżonej przed Sądem II instancji;

III. zwalnia oskarżoną od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając wydatkami z nim związanymi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku, wyrokiem z dnia 23 grudnia 2014 r., sygn. akt XIV K 132/14:

I. oskarżoną M. P. uznał za winną popełnienia czynu polegającego na tym, że w okresie od stycznia 2009 roku do sierpnia 2012 roku w G., pełniąc funkcję kierownika Działu Rozliczeń Finansowych w spółce (...) S.A. z siedzibą w G., działając w krótkich odstępach czasu, w ramach z góry powziętego zamiaru, dokonała przywłaszczenia pieniędzy w łącznej kwocie 1.788.600 (milion siedemset osiemdziesiąt osiem tysięcy sześćset) złotych w ten sposób, że na podstawie podpisanych przez siebie (w pozycji przeznaczonej dla odbiorcy pieniędzy) dowodów kasowych KW wypłacała wielokrotnie środki pieniężne w gotówce z kasy oddziału firmy (...) S.A. przy ul. (...) oraz z kasy centralnej wymienionej spółki, mieszczącej się w tym samym budynku, z czego nie zwróciła spółce i dokonała przywłaszczenia łącznej kwoty 1.788.600 (milion siedemset osiemdziesiąt osiem tysięcy sześćset) złotych, stanowiącej mienie znacznej

wartości, działając na szkodę spółki (...) S.A., czyn ten zakwalifikował z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to skazał ją, zaś na podstawie art. 294 § 1 k.k. i art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. wymierzył oskarżonej karę 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz 200 (dwustu) stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 25 (dwudziestu pięciu) złotych;

II. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonej środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody w całości, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego - (...) S.A. w upadłości układowej kwoty 1.786.600 zł. (milion siedemset osiemdziesiąt sześć tysięcy sześćset złotych);

III. na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. dowody rzeczowe w postaci dokumentacji finansowo - księgowej, opisane w wykazie dowodów rzeczowych nr I/214/13 (k. 935-941) pod pozycjami 1-2, 4-18, 20-40, 42-46, 48-49, 52-61, 63-67, w wykazie dowodów rzeczowych z dnia 30.04.2014r. (k. 943) pod pozycją 1, a także znajdujące się na kartach 1134-1185 i 1278-1313, zwrócił pokrzywdzonemu - (...) S.A. w upadłości układowej z siedzibą w G.;

IV. na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. dowody rzeczowe opisane w wykazie dowodów rzeczowych nr I/214/13 (k. 935-941) pod pozycjami 3, 19, 41, 47, 50-51 i 62 zwrócił oskarżonej M. P.;

V. na mocy art. 29 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze oraz § 14 ust. 1 i 2 oraz § 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z dnia 28. 09. 2002 r., zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. Z. (Kancelaria Adwokacka w G.) kwotę 1.845,00 zł. (tysiąc osiemset czterdzieści pięć) brutto tytułem zwrotu kosztów obrony oskarżonej z urzędu w toku postępowania przygotowawczego oraz sądowego;

VI. na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. i art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżoną od opłaty oraz od pozostałych kosztów sądowych (wydatków), obciążając tymi ostatnimi Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku apelację wniosła obrońca oskarżonej, która na podstawie art. 425 § 1-3 k.p.k. oraz art. 444 k.p.k. zaskarżyła go w części, tj. w zakresie rozstrzygnięcia o wymierzonej oskarżonej karze, na korzyść oskarżonej.

Na podstawie przepisu art. 427 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 4 k.p.k. wyrokowi temu zarzuciła rażąco niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonej kary pozbawienia wolności poprzez:

1. danie przez Sąd I instancji prymatu okolicznościom dla oskarżonej niekorzystnym z punktu widzenia wymiaru kary, przede wszystkim okoliczności rażącego nadużycia zaufania ponad okoliczności dla niej korzystne tj. nienależyte docenienie faktu przyznania się oskarżonej do popełnienia zarzucanego jej czynu, nieuwzględnienie faktu okazania skruchy i żalu za popełnione przestępstwo, niedocenienie w sposób należyty pozytywnej opinii środowiskowej, deklarowania przez oskarżoną dążenia do naprawienia szkody;

2. pominięcie, że w/w okoliczności wskazują na istnienie pozytywnej prognozy kryminologicznej na przyszłość w stosunku do oskarżonej M. P.;

3. nieuwzględnienie przy wymiarze kary trudnej sytuacji osobistej oskarżonej, związanej z niemożnością uczynienia zadość obowiązkowi naprawienia szkody w toku postępowania w większym rozmiarze z uwagi na brak możliwości zarobkowych.

Na podstawie przepisu art. 427 § 1 k.p.k. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k. obrońca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie wobec oskarżonej M. P. kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania ewentualnie orzeczenie kary pozbawienia wolności w łagodniejszym wymiarze.

Wniosła także o zasądzenie kosztów udzielonej oskarżonej pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych, oświadczając że koszty udzielonej pomocy prawnej nie zostały uiszczone ani w całości ani w części oraz że jest podatnikiem podatku VAT.

W odpowiedzi na apelację, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniosła o utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonej nie zasługiwała na uwzględnienie jako oczywiście bezzasadna.

W pierwszej kolejności należało stwierdzić, że Sąd Okręgowy nie dopuścił się uchybień gromadząc materiał dowodowy, a ten pozwolił na merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy.

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd nie wykraczają poza granice swobodnej oceny dowodów, poczynione zostały na podstawie prawidłowej analizy przeprowadzonych dowodów, których ocena nie wykazała błędów natury faktycznej i logicznej, zgodna była ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, znajdując odzwierciedlenie w uzasadnieniu orzeczenia. W uzasadnieniu Sąd wskazał jakie fakty uznał za ustalone, na czym oparł poszczególne ustalenia i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych, a następnie wyprowadził z dokonanych ustaleń prawidłowe wnioski w zakresie sprawstwa oskarżonej, kwalifikacji prawnej czynu i wymierzonych kar.

W świetle całokształtu okoliczności ujawnionych na rozprawie, nie można uznać, by wymierzone M. P. kary 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 200 stawek dziennych, przy ustaleniu jednej stawki na kwotę 25 złotych były rażąco niewspółmiernie surowe.

W związku z tym, że apelująca nie kwestionowała wymiaru kary grzywny, a zarówno przedstawiony zarzut, jak i argumenty zawarte w uzasadnieniu apelacji odnosiły się wyłącznie do orzeczonej w zaskarżonym wyroku kary pozbawienia wolności, to również na wymiarze tej kary skoncentrował się Sąd odwoławczy w dalszej części uzasadnienia.

Przypomnieć należy, że o rażącej niewspółmierności kary w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k. nie można mówić w sytuacji, gdy sąd wymierzając karę uwzględnił wszystkie okoliczności wiążące się z poszczególnymi ustawowymi wskaźnikami kary. O rażącej niewspółmierności kary nie można mówić wówczas, gdy - tak jak to jest w przedmiotowej sprawie - granice swobodnego uznania sędziowskiego, stanowiące ustawową (art. 53 § 1 k.k.) zasadę wymiaru kary nie zostały przekroczone (vide: wyrok SN Rw 542/82, OSNKW 1982, z. 12, poz. 90).

Stwierdzić trzeba, że Sąd I instancji należycie uwzględnił wszystkie okoliczności wiążące się z poszczególnymi wskaźnikami wymiaru kary. Sąd odwoławczy podziela zaprezentowaną w tym zakresie przez Sąd Okręgowy argumentację, bez konieczności jej ponownego przytoczenia (k. 24 – 27 uzasadnienia zaskarżonego wyroku).

Odnosząc się do argumentów zawartych w apelacji obrońcy należy podkreślić, że Sąd Okręgowy, wbrew przekonaniu apelującej, właściwie wyważył okoliczności przemawiające na korzyść i niekorzyść oskarżonej. Nie można więc przyjąć, by przecenił te drugie, a nie docenił pierwszych. Podobnie jak z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, by Sąd I instancji pominął jakąkolwiek istotną dla wymiaru kary okoliczność. Obrońca oskarżonej nie wykazała, by było inaczej, a jedynie starała się zaakcentować okoliczności przemawiające na korzyść M. P., które jednak miał na względzie Sąd Okręgowy i właściwie je ocenił.

Warto przypomnieć, że Sąd I instancji po stronie okoliczności łagodzących uwzględnił fakt przyznania się oskarżonej do zarzuczonego jej czynu, wyrażenie skruchy, a nadto oświadczenie, że nie uchyła się od odpowiedzialności za swój czyn. Nie można przy tym uznać, by je zminimalizował, skoro razem z innymi dostrzeżonymi przez Sąd meriti okolicznościami korzystnymi, zadecydowały one o orzeczeniu kary bliższej minimalnemu wymiarowi przewidzianemu przez ustawodawcę w przepisie art. 294 § 1 k.k. Jednocześnie nie ma racji obrońca, gdy stara się akcentować, że wyjaśnienia oskarżonej ujawniały okoliczności popełnienia przestępstwa. Trzeba pamiętać, że M. P. na etapie postępowania przygotowawczego nie przyznawała się do stawianego jej zarzutu i odmówiła składania wyjaśnień. Przyznała się i złożyła wyjaśnienia na etapie postępowania sądowego, mając świadomość, że zebrane w sprawie dowody w postaci zeznań świadków, zabezpieczonych dokumentów i wydanych w sprawie opinii okazały się

wystarczające do skierowania do Sądu aktu oskarżenia, a jednocześnie zdając sobie sprawę z ich niekorzystnej dla niej wymowy. Przyznanie się, które nastąpiło na etapie postępowania sądowego i złożone przez oskarżoną wyjaśnienia stanowiły więc potwierdzenie okoliczności wynikających ze zgromadzonego już materiału dowodowego, a zatem nie miały charakteru ujawniającego, co do istotnych okoliczności zarzucanego jej przestępstwa. Wobec tego nie można przeceniać takiej postawy oskarżonej. Podobnie jak właściwego zachowania M. P. w toku rozprawy, które sprowadzało się do jej nieutrudniania, realizacji ciężących na niej obowiązków, czego należy oczekiwać od każdego uczestnika procesu. Ponadto apelująca nie wykazała, by Sąd I instancji w sposób niewłaściwy ocenił krytyczną postawę oskarżonej wobec popełnionego czynu, skruczę, jak i nieuchylenie się od odpowiedzialności karnej.

Sąd Okręgowy docenił również należyte fakt częściowego naprawienia szkody przez oskarżoną. Słusznie jednak zauważył, że pozytywną wymowę tej okoliczności osłabia to, iż wpłata przez M. P. 2000 złotych miała wymiar symboliczny w stosunku do wyrządzonej szkody (1.788.600 zł), a nadto nastąpiła na dzień przed zamknięciem przewodu sądowego. Wobec takiej postawy, składane przez oskarżoną deklaracje naprawienia szkody nie mogły doprowadzić do obniżenia orzeczonej kary, skoro ich wartość należy oceniać jako niewielką właśnie przez przyzmat kwoty dotychczas jednorazowo uiszczonej przez nią i momentu, w którym to uczyniła. Nie przekonały Sądu odwoławczego argumenty apelującej, w których starała się przekonywać, że wpłacona przez oskarżoną kwota była wysoka w stosunku do jej możliwości zarobkowych i majątkowych, a M. P. dąży do naprawienia szkody w miarę swoich możliwości, które były niewielkie zważywszy na jej dotychczasową sytuację materialną. Nie można bowiem nie dostrzec, że od wszczęcia postępowania karnego, aż prawie do jego zakończenia przed Sądem I instancji oskarżona nie uczyniła nic, by choćby w minimalnym zakresie naprawić szkodę. Do dokonania wpłaty skłoniła ją dopiero okoliczność zbliżającego się zamknięcia przewodu przed Sądem Okręgowym. Trzeba przy tym pamiętać, że M. P. przywłaszczyła sobie środki pieniężne w kwocie 1.788.600 złotych, które przeznaczyła na podawane przez siebie dobra materialne, a jednocześnie nie wskazywała, by wszystkich tych dóbr się wyzbyła. Nie można zatem przyjąć, by poza zasięgiem jej realnych możliwości pozostawało naprawienie szkody w większym zakresie niż to uczyniła.

Sąd I instancji dostrzegł również kolejne przywołane przez apelującą okoliczności, jak dotychczasową niekaralność, pozytywną opinię środowiskową oraz to, że w pracy była postrzegana jako rzetelny, sumienny pracownik, a nadto prowadziła poprawne życie rodzinne, realizując z dobrym rezultatem role społeczne żony i matki. Niewątpliwie istotną wymowę miały dotychczasowa niekaralność, jak i pozytywna opinia środowiskowa, właściwe funkcjonowanie oskarżonej w rodzinie. Sąd Okręgowy miał je na względzie miarkując orzeczone kary, w tym karę pozbawienia wolności, o czym świadczy ich wymiar. Z pewnością jednak nie mogła zostać uznana za istotną okoliczność ocena oskarżonej jako pracownika, skoro na jej ostateczne ukształtowanie wpływ ma popełnione przez nią przestępstwo, będące wyrazem rażącego nadużycia zaufania, którym obdarzył oskarżoną pracodawca powierzając jej odpowiedzialne i samodzielne, kierownicze stanowisko.

W sposób nieuprawniony apelująca odwołała się do motywacji oskarżonej, która doprowadziła ją do przestępczego działania. Obrońca nie dostrzega, że głównym motywem oskarżonej, do którego odwołał się Sąd Okręgowy, było uzyskanie środków pieniężnych umożliwiających jej wygodne, dostatnie, wręcz luksusowe życie. Obrońca oskarżonej nie podnosił zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, czy naruszenia przepisów postępowania, a zatem nie podważała skutecznie dokonanej przez Sąd I instancji, uprawnionej, oceny wyjaśnień oskarżonej zgodnie, z którą warunki wykonywanej przez oskarżoną pracy nie były drastycznie niekorzystne, w czasie jej wykonywania nie składała do pracodawcy uwag, wniosków, w tym o wsparcie osobowe, a przy tym podejmowane przez oskarżoną działania mające za zadanie ukrycie tworzonych niedoborów finansowych były czasochłonne, mogły nawet stanowić równowartość czasową kolejnego etatu, co musiało odbijać się na jej obciążeniu w ramach obowiązków służbowych. W tym kontekście próba doszukiwania się motywu oskarżonej w nadmiernej ilości pracy, niedocenianiu jej jako pracownika zwłaszcza, gdy pracodawca powierzył jej kierownicze stanowisko musiała zostać uznana za chybioną. Jednocześnie okoliczności te nie mogły stanowić istotnego usprawiedliwienia dla popełnienia przez M. P. przestępstwa. Pełniła przecież ważną, kierowniczą funkcję, została obdarzona dużym zaufaniem przez pracodawcę, nie zmierzała do zmiany warunków pracy poprzez zgłaszanie do przełożonych uwag, czy wniosków, a to właśnie taką aktywność winna w pierwszej kolejności przejawiać wykształcona osoba, a nie uciekać się do popełnienia przestępstwa.

W końcu, na podkreślenie zasługuje, że obrońca nie dostrzega, iż na obniżenie wymiaru kary pozbawienia wolności nie pozwalały trafnie ustalone przez Sąd Okręgowy okoliczności, których wymowa była bardzo niekorzystna dla oskarżonej, a których apelująca nie starała się zakwestionować. Okoliczności te, bez konieczności ich przywoływania w tym miejscu, nie mogły zostać pominięte, miały istotne znaczenie dla wymiaru kary i we właściwym stopniu zostały przy nim uwzględnione.

W ocenie Sądu odwoławczego wymierzona M. P. kara pozbawienia wolności (podobnie jak kara grzywny) – z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu Sądu I instancji – nie razi surowością, uwzględnia należyte bardzo wysoki stopień społecznej szkodliwości przypisanego jej przestępstwa oraz realizuje w wystarczającej mierze cele kary w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, z jednoczesnym uwzględnieniem celów zapobiegawczych i wychowawczych jakie ma wobec niej osiągnąć. Dolegliwość represji karnej skierowanej przeciwko oskarżonej adekwatna jest również do szczególnie wysokiego stopnia jej winy. Ostatecznie orzeczona kara pozbawienia wolności jawi się jako wyważona i sprawiedliwa. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest i to, że skoro nieuzasadnione byłoby wymierzenie oskarżonej łagodniejszej kary pozbawienia wolności, to brak też było przesłanek do rozważenia warunkowego zawieszenia orzeczonej kary. Kara w niższym rozmiarze godziłaby niewątpliwie w jeden z celów kary, jakim jest prewencja generalna, a więc kształtowanie świadomości prawnej społeczeństwa, co do obowiązujących norm prawnych i konieczności ich przestrzegania, stanowiąc wręcz zachętę do przynoszących znaczną korzyść zachowań przestępczych.

Natomiast prognoza kryminologiczna, do której odwołuje się apelująca, niewątpliwie będzie miała istotne znaczenie w toku wykonywania przez oskarżoną orzeczonej kary pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji wniesionej przez obrońcę M. P., którą uznał za oczywiście bezzasadną, jak też innych podstaw do zmiany bądź uchylecia zaskarżonego wyroku, utrzymał go w mocy.

Odnosząc się do pisma oskarżonej z dnia 24 lutego 2015 r. stwierdzić należało, że nie powołała w nim argumentów, które przemawiałyby za koniecznością korekty zaskarżonego wyroku, nie stwierdzono, by zachodziły okoliczności wymienione art. 439 § 1 k.p.k.

O kosztach obrony z urzędu oskarżonej w postępowaniu odwoławczym orzeczono na mocy art. 29 ustawy z dnia 26.05.1982 r. Prawo o adwokaturze (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 615) i § 14 ust. 2 pkt 5 w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

Mając na uwadze trudną sytuację materialną (...), aktualnie wynikającą głównie z nałożonych na nią obciążeń finansowych (kara grzywny i środek karny w postaci naprawienia szkody) - Sąd na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. oraz art.17 ust.1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. Nr. 49 z 1983 r., poz. 223 z późn. zm.) zwolnił ją od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając wydatkami z nim związanymi Skarb Państwa.